

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНШОМОВНОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННЮ

Стукало О. А.

старший викладач кафедри філології

Дніпровського державного аграрно-економічного університету

м. Дніпро, Україна

Необхідною умовою успішної професійної діяльності та подальшого саморозвитку фахівців є не тільки об'єм знань за фахом, але й здатність майбутніх випускників вищих навчальних закладів до їх творчого застосування в реалізації завдань фахового спрямування, спроможність здійснювати іншомовне спілкування в професійному аспекті. Причинами такого стану є, насамперед, глибоке реформування суспільства, яке стає все більш відкритим зовнішньому світу. У зв'язку з цим, об'єктивною реальністю сьогодення стає широкий розвиток міжнародних контактів з представниками іноземних держав.

В умовах широких міжнародних зв'язків з іншими країнами важливо спілкуватися з іноземними спеціалістами, розвивати науково-професійні контакти із зарубіжними партнерами, читати різні видання іноземною мовою. Метою навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах є як оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності.

Отже, професійне спілкування можна тлумачити як процес взаємодії індивідів, об'єднаних спільними професійними інтересами, професійною діяльністю, в процесі якої відбувається обмін професійно важливою інформацією, досвідом, ідеями і має місце реалізація поставленої професійної мети.

Науково-професійне спілкування в іншомовному середовищі включає такі компоненти: суб'єкти спілкування – представники певної професії, об'єднані спільною діяльністю; потреби та мотиви суб'єктів спілкування, цілі –

загальна мета науково-професійного спілкування, яка полягає в організації і оптимізації спільної діяльності, а також особисті цілі суб'єктів; засоби і стратегії спілкування, вибір яких зумовлюється комунікативною ситуацією та індивідуальними особливостями партнерів; науково-професійна сфера – набір тем, пов'язаних із взаємодією людей у різних галузях сільського господарства під час виконання ними професійних обов'язків; тексти – відрізки усного чи писемного мовлення, які обмежуються тематикою науково-професійної сфери, результат – реалізація цілей суб'єктів спілкування.

На підставі теоретичного аналізу наукової літератури було встановлено, що науково-професійне спілкування в іншомовному середовищі є процесом взаємодії фахівців, який зумовлюється потребами їхньої спільної науково-професійної діяльності і відбувається у такому лінгвокультурному соціумі, де основним засобом спілкування виступає нерідна хоча б для одного з комунікантів мова. З огляду на це, підготовка майбутніх фахівців-аграріїв до науково-професійного спілкування в іншомовному середовищі – це підготовка майбутніх фахівців сільського господарства до взаємодії за межами нашої держави (під час проходження практики чи навчання за кордоном) з представниками історично конкретного об'єднання людей, які проживають на певній території і є носіями іноземної для наших студентів мови та «чужої» їм культури.

Виділяють декілька рівнів володіння іноземною мовою: елементарний, середній та високий. Елементарний рівень характеризується недостатнім усвідомленням потреби у науково-професійному іншомовному спілкуванні; відсутністю інтересу до вивчення іноземної мови зовнішньою мотивацією; негативним чи пасивним ставленням до іншомовного спілкування; елементарними знаннями з іноземної мови, обмеженими уміннями та навичками спілкування у побутовій сфері; поверхнево-інтуїтивними уявленнями про норми поведінки за кордоном.

Середній рівень передбачає: усвідомлення необхідності володіння іноземною мовою як засобом науково-професійної комунікації; пізнавальні

мотиви та мотиви самоствердження у професії, позитивне ставлення до іншомовного слідування; наявність нестійкого інтересу до вивчення іноземної мови; ознайомленість з найбільш загальноприйнятими нормами ділового етикету за кордоном; здатність до аналізу комунікативної поведінки.

Для високого рівня характерні: усвідомлення необхідності володіння іноземною мовою як засобом науково-професійного самовдосконалення; внутрішня мотивація; стійкий інтерес до вивчення іноземної мови; творче ставлення до іншомовного спілкування; розвинена науково-професійна комунікативна компетентність в усіх видах мовленнєвої діяльності; глибокі знання лінгвосоціологічних та культурологічних особливостей іншомовного середовища; висока моральна нормативність спілкування; рефлексивна культура.

Одним із важливих показників професіоналізму студентів є здатність до комунікації, в тому числі – до іншомовного спілкування. Викладання іноземної мови у ЗВО є невід'ємною складовою науково-професійного становлення майбутніх фахівців і повинно будуватися на принципі педагогічної взаємодії, співпраці й співтворчості, оскільки, таким чином, підвищується активність студентів в опануванні не тільки специфічної іншомовної термінологічної лексики, але й уміннями іншомовної комунікації, технологією управління особистою пізнавальною діяльністю. За таких умов студенти оволодівають технологією взаємодії в системі стосунків «викладач - студент», методикою створення атмосфери взаємодовіри й міжособистісного спілкування, що дозволяє здійснювати самореалізацію особистості в навчанні. На аудиторних заняттях опрацьовується стиль творчого спілкування, показниками якого є: активність сторін, що спілкуються, обсяг і вид спілкування; інтенсивність спілкування, що проявляється в динаміці, насиченості різних видів взаємодії в системі «викладач - студент»; психологічний комфорт, що забезпечує саморозкриття особистості; створення індивідуальної програми спілкування зі студентом; взаємодія й співпраця суб'єктів навчального процесу [1, с. 56].

Поряд із навичками вільного спілкування іноземною мовою на побутову тематику, фахівцям необхідні уміння та навички професійно спрямованого перекладу в певній галузі науки, щоб обмінюватися письмовими та усними повідомленнями із зарубіжними партнерами. Ведення спонтанної бесіди на професійні теми з носіями мови усно чи письмово передбачає високий рівень активного володіння іноземною мовою, максимально наближений до рівня володіння носієм мови. Такий рівень володіння мовою вимагає від фахівців не просто знання та розуміння закономірностей побудови форми іншомовного висловлювання, але й глибоке розуміння іншомовної культури та реалій.

Під час навчання іноземній мові студенти повинні оволодіти не тільки певними знаннями у галузі фонетики, лексики та граматики, але також навичками й уміннями в усному мовленні, читанні та письмі, без яких неможливе використання іноземної мови як засобу спілкування. Оволодіння навичками і вміннями в умовах відсутності мовного оточення відбувається значно важче.

Ціль навчання іноземній мові майбутніх спеціалістів має максимально зближувати основний фах з використанням іноземної мови, тому для навчальних закладів основна мета навчання іноземній мові – насамперед розвиток професійно орієнтованої компетенції.

Поруч із навичками вільного володіння і спілкування на побутову тематику, фахівцям необхідні навички професійно спрямованого перекладу в відповідній галузі науки чи техніки, вміння використовувати іноземну мову у телекомунікаційних мережах. Ведення спонтанної бесіди на професійні теми з носіями мови усно чи письмово передбачає високий рівень активного володіння іноземною мовою, максимально наближений до рівня володіння носієм мови. Такий рівень володіння мовою вимагає від фахівців не просто знання та розуміння закономірностей побудови форми іншомовного висловлювання, але й глибоке розуміння іншомовної культури та реалій [2, с. 52].

Навчання іншомовному професійному спілкуванню в немовних вузах вимагає нового підходу до відбору змісту. Він повинен бути орієнтований на

останні досягнення в тій чи іншій сфері людської діяльності, своєчасно відображати наукові досягнення в сферах, що безпосередньо зачіпають професійні інтереси студентів, надавати їм можливість для професійного зростання.

Результативність підготовки майбутніх спеціалістів до іншомовного спілкування науково-професійного спрямування зумовлюється сукупністю педагогічних умов, в число яких входить позитивна мотивація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців; високий рівень інтелектуальної активності студентів і сформованості комунікативних умінь; залучення студентів до активної комунікативної діяльності. Отже, можна зробити висновок, що тільки тісна взаємодія й взаємозумовленість сукупності окреслених педагогічних умов забезпечує ефективність підготовки майбутніх працівників до професійного іншомовного спілкування.

Література:

1. Камянова Т. Г. Успешный английский / Т. Г. Камянова. – Москва: ООО «Дом Славянской Книги», 2008. – 512с.
2. Коломієць С. С. Навчання спеціалістів професійно-орієнтованого спілкування із зарубіжними партнерами (на матеріалі англійської мови) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / С. С. Коломієць. – К., 1993. – 162 с.